

NORTURA SA AVD EGRSUND
Tengsareidveien 7
4373 EGRSUND

Kontakt saksbehandler
Åshild Håbrekke, 51568899

Rapport etter tilsyn 22.02.2024

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos NORTURA SA AVD EGRSUND (virksomhetsnummer: 973155695).

Rapporten består av følgende deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet
- Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i del 2.

Statsforvalteren avdekket avvik som dere må rette snarest

Statsforvalteren avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Virksomheten overholder ikke tillatelsens krav om utslipp til vann.
- Avvik 2: Virksomheten sin miljørisikovurdering er mangelfull.
- Avvik 3: Virksomheten har ikke et tilstrekkelig energistyringssystem, energilogging eller energiregnskap.

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

NORTURA SA AVD EGRSUND må snarest rette opp avvik. Dere må sende Statsforvalteren en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen 01.06.2024.

Statsforvalteren har ingen anmerkninger

Anmerkning er et forhold som vi mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Dere vil bli pålagt å betale et gebyr

Statsforvalteren opplyser om at NORTURA SA AVD EGRERSUND må betale et gebyr for tilsynet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til forurensningsforskriften kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere vil bli varslet om gebyrsats før saken avsluttes.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til sfropost@statsforvalteren.no ved Åshild Håbrekke. Merk svaret med saksnummer 2023/14536 og tilsynsnummer 2024.022.I.SFRO.

Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomheten overholder ikke tillatelsens krav om utslipp til vann.

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Virksomhetens tillatelse 2012.310.T etter forurensningsloven punkt 3.1 og 11.2.1.

Beskrivelse av krav

Tillatelsen stiller utslippsbegrensninger for flere komponenter, blant annet for BOF₅ (340 kg/døgn).

Det skal tas minst 15 døgnblandeprøver hvert år, der halvparten av prøvetakingene skal skje i perioder med størst produksjonsaktivitet og størst vannutslipp.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten fremviste på kontrolldagen en oversikt over vannprøver som hadde blitt tatt i 2023. Resultatene er oppsummert i Tabell 1. Slakteriet har størst produksjon, og dermed størst vannutslipp, om høsten.

Tabell 1: Analyseprøver tatt av avløpsvann i 2023. Utslippsbegrensningen for BOF₅ i avløpsvannet er 340 kg/døgn.

Dato prøvetaking	Mengde BOF ₅ [kg/døgn]
24. januar	380
14. februar	581
7. mars	449
28. mars	276
18. april	386
22. mai	422
19. juni	468
7. august	204
21. august	469
5. desember	360
12. desember	547
18. desember	194

Tabell 1 viser at det i 2023 ble tatt 12 vannprøver, der fem ble tatt i perioden august-desember. Det ble ikke tatt noen prøver i perioden september-november.

Resultatene viser at virksomheten hadde overutslipp av BOF₅ i 9 av 12 prøver i 2023.

Virksomheten tok i 2023 ikke nok prøver av avløpsvannet, og halvparten av prøvene ble heller ikke tatt i høysesong.

Avvik 2: Virksomheten sin miljørisikovurdering er mangelfull.

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Virksomheten sin tillatelse etter forurensningsloven 2012.310.T punkt 10.1, jf. forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 punkt 6.

Beskrivelse av krav

I samsvar med tillatelsen og internkontrollforskriften skal det gjennomføres en miljørisikoanalyse av virksomheten. Miljørisikoanalysen skal kartlegge farer og problemer med hensyn til ytre miljøforhold, og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Bedriften skal videre ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning, og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre. Miljørisikovurderingen skal inngå i bedriftens dokumenterte internkontroll.

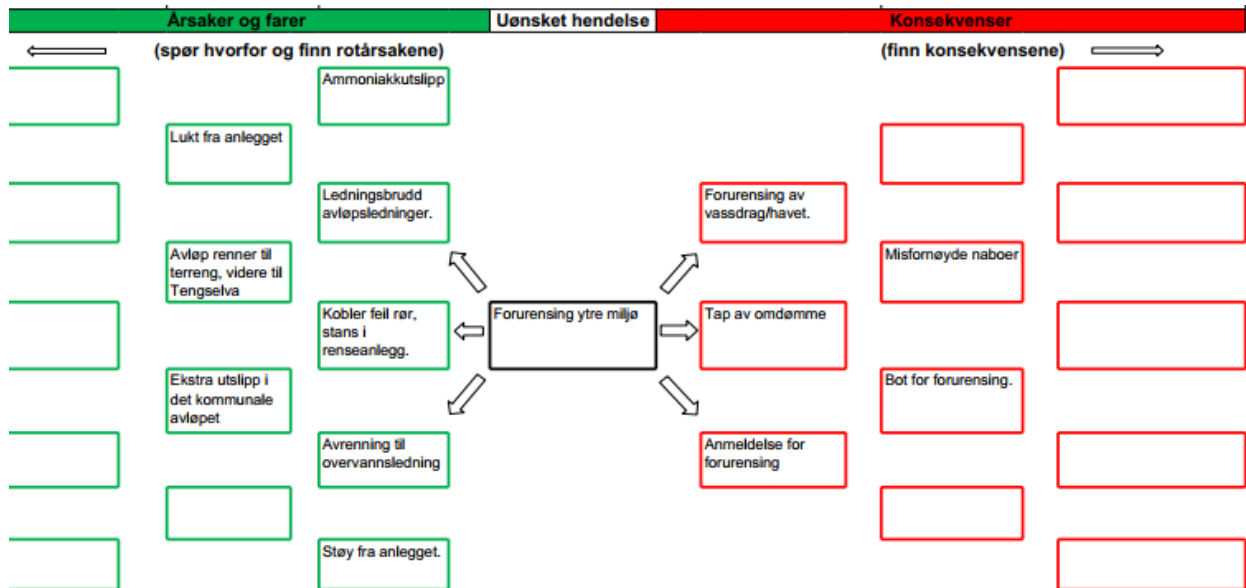
Første steg i risikovurderingen er å identifisere hendelser som kan eller vil medføre brudd på krav gitt i eller i medhold av HMS-lovgivningen. Detaljeringsgraden skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse.

Neste steg er å vurdere sannsynligheten for at det *enkelte* forhold inntreffer og konsekvensene dersom forholdet inntreffer. Vurderingen av sannsynlighet skal gi svar på hvor trolig er det at et forhold vil inntreffe. Sannsynlighet kan f.eks. uttrykkes ved å anslå hvor mange ganger virksomheten tror hendelsen kommer til å inntreffe i løpet av en viss periode, eller hvor lang tid det går mellom hver gang hendelsen inntreffer.

Konsekvensvurderingen skal belyse hvordan ulike forhold kan påvirke det ytre miljøet. Når det gjelder påvirkning på det ytre miljøet, er både konsekvenser for naturmangfoldet og konsekvenser for mennesker som bruker miljøet, f.eks. til næringsvirksomhet eller rekreasjon relevante.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten har en risikovurdering der farer, en uønsket hendelse og konsekvenser er identifisert (Bilde 1). Det er laget ett felles skjema for hele anlegget, og det er kun vurdert en uønsket hendelse, som er forurensning til ytre miljø. Alle forhold er vurdert med samme sannsynlighet (sjeldnere enn 1 gang per 10 år) og samme konsekvens (farlig).

Bilde 1: Nortura sin miljørisikovurdering for anlegget i Egersund med farer, uønsket hendelse og konsekvenser.

Statsforvalteren vil kommentere at flere av «årsakene og farene» som virksomheten har listet til venstre i Bilde 1 må plasseres i midten av skjemaet som «uønskede hendelser». Det er alt for generelt å kun vurdere en uønsket hendelse som er definert som forurensning til ytre miljø. Ammoniakkutslipp, støy, lukt, og ekstra utslipp til kommunalt nett er eksempler på selvstendige uønskede hendelser. Virksomheten må derfor etablere separate skjema for hver av de ulike uønskede hendelsene som kan oppstå hos Nortura sin avdeling i Egersund.

For hver uønsket hendelse må årsaker identifiseres, dvs. hvilke konkrete bakenforliggende årsaker som kan føre til at uønskede forhold inntreffer. Et eksempel på dette er hva som kan føre til at det oppstår ekstra utslipp i det kommunale avløpet. Høsten 2023 opplevde virksomheten et pumpehavari som førte til at avløpsvannet gikk urensset til kommunalt avløpsnett. Her var det flere konkrete årsaker som førte til urensset utslipp, først og fremst havari av slampumpe i fettavskilleren. Problemet vedvarte da det var utfordringer med å fremskaffe reservedeler. Konsekvensen kan i dette tilfellet ha vært ekstra belastning på det kommunale renseanlegget, samt brudd på virksomhetens tillatelse etter forurensningsloven.

Virksomheten mener at sannsynligheten for forurensning til ytre miljø er liten (dvs. sjeldnere enn 1 gang per år). Det er ikke tilstrekkelig å vurdere hele anlegget under ett, da de uavhengige hendelsene vil både ha forskjellig sannsynlighet og konsekvens. Under kontrollen ble det også avdekket forhold som beviselig har høyere sannsynlighet: analyseprøvene av avløpsvannet som ble fremvist på kontrolldagen viser at ekstra utslipp til kommunalt nett forekommer langt oftere enn 1 gang per 10 år.

Oppsettet av miljørisikovurderingen gjør at det ikke er gjort en tilstrekkelig vurdering av sannsynlighet og konsekvens for uavhengige hendelser. Hver konkrete uønskede hendelsene må vurderes opp mot sannsynlighet og konsekvens, der produktet vil utgjøre risikoen den enkelte hendelsen har. Statsforvalteren vil kommentere at ulike bakenforliggende årsaker kan ha ulik sannsynlighet, som virksomheten må vurdere.

Det er også flere forhold som ikke er inkludert i miljørisikovurderingen som bør vurderes. Eksempler på dette er:

- Håndtering av avfall (både farlig avfall, næringsavfall og biologisk avfall)
- Bruk og lagring av kjemikalier og vaskemidler
- Hendelser som kan føre til uhell ved blodtank
- Dieseltank
- Fare for avrenning av blod til renseanlegget, eksempelvis grunnet menneskelig feil (i blodgangen i slakteriet velges det manuelt om avrenningen går til blodtank eller renseanlegg)
- Utfall av alarmer
- Håndtering av slukkevann ved eventuell brann

Avvik 3: Virksomheten har ikke et tilstrekkelig energistyringssystem, energilogging eller energiregnskap.

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Virksomhetens tillatelse 2012.310.T etter forurensningsloven punkt 8.1 og 8.2.

Beskrivelse av krav

Tillatelsen setter krav om at basert på bl.a. logging av energiproduksjon, energistrømmer og energibruk, skal bedriften lage og oppdatere et energiregnskap som identifiserer alle energistrømmer med størrelser. Om nødvendig skal det monteres målere for energiproduksjon og energibruk som gir bedriften tilstrekkelig oversikt til å etablere og oppdatere et energiregnskap.

Bedriften skal ha et system for kontinuerlig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon i anlegget.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten fremviste på kontrolldagen et dokument som omhandler energi og vannforbruk hos Nortura sin avdeling i Egersund.

Virksomheten har regnet på besparelse ved energi- og vannforbruk for konkrete tiltak som reduksjon av varmtvannstemperatur, nye dyser, og bruk av nytt vaskemiddel. Dokumentet inneholder også en tiltaksliste for besparelser, som inkluderer noen energibesparende tiltak. Tiltakene bærer preg av å være reduserende tiltak, heller enn effektiviseringstiltak. Tiltakene mangler tidsfrist, og gevinstrealiseringen er i liten grad tallfestet.

Virksomheten loggfører det totale strømforbruket som forbrukes per dag (sum av elektrisk strøm og biodiesel). Virksomheten vurderer besparelse i strømforbruk ved å sammenligne med forbruk i tilsvarende produksjonsuke foregående år. Forbruk av biodiesel logges ukentlig og vurderes opp mot budsjettert mengde. Virksomheten har lagt ved en beregning av energiforbruk per kilo slakt.

Det er ikke installert målere for ulike energistrømmer, og det fremkommer derfor ikke hvor mye energi som brukes i de ulike prosessene i slakteriet. Det blir ikke registrert energitap gjennom ventilasjon og avløpsvann. Det er ikke presentert et system for energilogging utover totalt forbruk, og det er ikke laget et energiregnskap som identifiserer alle energistrømmer. Bedriften har derfor et ufullstendig grunnlag for energistyring og energiledelse.

Virksomheten må etablere et system for energilogging og energiregnskap i henhold til punkt 8.2 i tillatelsen.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av NORTURA SA AVD EGRSUND sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Statsforvalterens risikobaserte tilsyn.

Fra Statsforvalteren deltok:

- Åshild Håbrekke
- Elisabeth Time Ellingsen

Kontaktperson hos NORTURA SA AVD EGRSUND:

- Svein Magne Skadberg

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende NORTURA SA AVD EGRSUND ble kontrollert under tilsynet:

- Nortura SA avd Egersund, Tengsareidveien 7, 4373 Egersund.

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert:

- Utslipp av prosessavløpsvann
- Internkontroll, inkludert måleprogram, miljørisikovurdering og avvikssystem
- Energiledelse og energistyring
- Avfallshåndtering (våtororganisk avfall, næringsavfall og farlig avfall)
- Norpri sin drift i Nortura sine lokaler

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Virksomhetens tillatelse 2012.310.T etter forurensningsloven av 20.12.2012, sist endret 09.11.2018.
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- TEK måleprogram av avløpsprøver av 04.01.2024.
- Sløyfemodell ytre miljø (rev. 09.03.2023).
- Resultat av utslippsmålinger av avløpsvann fra 2023.
- Logg over energiforbruk med tiltaksplan.

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

Nortura SA avd Egersund leier ut deler av lokalet til Norpri AS

Nortura har tillatelse til slakting av storfe, samt skjæring og foredling. Nortura driver ikke lenger med produksjon og skjæring (avviklet i 2020), og siden 2021 har Norpri overtatt skjære- og produksjonsvirksomheten i Nortura sine lokaler.

Statsforvalteren viser til brev adressert til Norpri (med Nortura som kopimottaker) av 15.02.2022 (sak 2016/1324), der Statsforvalteren opplyste om at leieavtalen mellom partene må utvides til å omfatte ansvar for drift av felles renseanlegg og avløpsanlegg, og at Nortura har dette ansvaret slik som tillatelsen forutsetter. Norpri ble bedt om å kontakte Nortura for endring av leieforhold, samt at Nortura skulle sende Statsforvalteren søknad om endring av tillatelse, med en vedlagt avtale om ansvarsforhold. Norpri sendte et brev til Statsforvalteren av 08.07.2022 (sak 2022/7849) der de ber om at Nortura sin tillatelse omfatter Norpri sin skjære- og produksjonsaktivitet. Det var ikke vedlagt en avtale om ansvarsforhold til dette brevet.

En forutsetning for at Norpri kan bruke Nortura sin utslippstillatelse er at Nortura tar på seg ansvaret for å sikre at internkontrollrutinene omfatter og er synkrone med Norpri sine rutiner. Det må også tydelig defineres ansvarsforhold relatert til forhold som ansvar for renseanlegg, rapportering til myndigheter og deklarasjon av farlig avfall. Disse forholdene inngår ikke i dagens leieavtale mellom Nortura og Norpri.

Forholdet mellom Nortura sin utslippstillatelse og Norpri vil videre håndteres som en egen sak (2022/7849).

Kjølevann

Virksomheten opplyste på kontrolldagen at de ikke benytter kjølevann.

IED og BAT-konklusjoner

Det er utarbeidet referansedokumenter for beste tilgjengelige teknikker (Bref-dokumenter) for de ulike aktivitetene som er omfattet av Industriutslippsdirektivet (IED). Disse beskriver det man kjenner til om teknikker som gir best beskyttelse for ytre miljø – med tilhørende BAT-konklusjoner. BAT-konklusjonene har forpliktende utslippsgrensenivåer for enkelte aktiviteter, som omtales som BAT-AEL (BAT Associated Emission level). For slakterier ble BAT-konklusjonene vedtatt i desember 2023, og Bref-dokumentet er nylig publisert:

- Slaughterhouses, Animal By-products and/or Edible Co-products Industries (SA) ¹

Forurensningsmyndigheten er forpliktet til å sette utslippsgrenser i tråd med BAT-AEL til de som er omfattet. Vilkårene til virksomhetene skal være i tråd med nye BAT-konklusjoner senest fire år etter at konklusjonene er publisert. I særlige tilfeller kan det gjøres unntak fra kravene i BAT-AEL og fastsettes mindre strenge utslippsgrenseverdier. Det er bestemte vilkår som må være oppfylt for at det skal kunne gis unntak. For mer informasjon viser vil til Miljødirektoratets [veileder for IED](#).

¹ [JRC Publications Repository - Best Available Techniques \(BAT\) Reference Document for the Slaughterhouses, Animal By-products and/or Edible Co-products Industries \(europa.eu\)](#)

Nortura SA avd Egersund er per i dag ikke omfattet, men ligger nær grensen, jf. forurensingsforskriften kapittel 36 vedlegg I punkt 6.4 a).

Nytt utsorteringskrav: Plast-, hage- og matavfall

Den 1. januar 2023 trådte avfallsforskriftens kapittel 10a *Utsortering og materialgjenvinning av enkelte avfallstyper* i kraft. Kapitlet stiller krav til utsortering av husholdningslignende plast-, hage- og matavfall. Kravene gjelder for kommuner og virksomheter. Miljødirektoratet har utarbeidet en [veileder](#) til virksomheter om hvordan å følge opp krav til utsortering og materialgjenvinning.

Dere har anledning til å kommentere rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Statsforvalteren innen tre uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via Statsforvalterens postjournal på einnsyn.no og på norskeutslipp.no, i tråd med offentlighetsloven.

Med hilsen

Kirsten Redmond Kristiansen (e.f.)
fagleder forurensing

Åshild Håbrekke
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

NORPRI AS
EIGERSUND KOMMUNE

Næringsvegen 27
Postboks 580

4365
4379

NÆRBØ
EGERSUND